

Državni izpitni center

M 2 3 1 7 0 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Petek, 2. junij 2023

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

Prazna stran

IZPITNA POLA 1

Naloga	Odgovor
1	♦ B
2	♦ A
3	♦ C
4	♦ A
5	♦ A
6	♦ B
7	♦ C
8	♦ D
9	♦ B
10	♦ D

Naloga	Odgovor
11	♦ D
12	♦ C
13	♦ D
14	♦ D
15	♦ A
16	♦ B
17	♦ C
18	♦ B
19	♦ D
20	♦ C

Naloga	Odgovor
21	♦ C
22	♦ C
23	♦ A
24	♦ B
25	♦ C
26	♦ A
27	♦ D
28	♦ A
29	♦ B
30	♦ D

Naloga	Odgovor
31	♦ A
32	♦ B
33	♦ B
34	♦ C
35	♦ D
36	♦ D
37	♦ B
38	♦ C
39	♦ D
40	♦ A

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj število točk IP 1: 40

IZPITNA POLA 2

1. naloga: Reprodukcija

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ekonomski problem je v relativni redkosti dobrin. ♦ Ekonomski problem je v tem, da so sredstva, ki so na voljo za proizvodnjo, omejena, zato je omejena tudi količina dobrin, ki jih lahko proizvedemo. 	Pravilna slika Potrebe > dobrine	Za smiselno opredelitev 1 točka.
Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	♦ Proizvodnja je tisti del poslovne dejavnosti podjetja, v kateri naravne prvine in druge vhodne sestavine spreminjamo s pomočjo strojev, različnih orodij in dela v dobrine.	Proces spremembe inputov v outpute.	Za smiselno opredelitev 1 točka.
Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.3	3	<p>Proizvodni dejavniki (osnovne skupine)</p> <p>Delo</p> <p>Narava (zemlja)</p> <p>Kapital</p>	<p>Primer proizvodnega dejavnika pri izdelavi čokolade</p> <p>delavci pri pakirnih strojih, kontrolor kakovosti, skladiščnik</p> <p>plantaže kakovovca, džungla, zemljišča</p> <p>sita, separatorji, aspiracijske komore, magneti, fotocelice, pražilniki, drobilniki, melanžerji, mešalniki, valji, rotirajoči bobni (konše), modeli, hladilniki, pakirni stroji, proizvodni prostor, skladišče</p>	Za pet pravilnih odgovorov 3 točke, za štiri ali tri pravilne odgovore 2 točki, za dva pravilna odgovora 1 točka.
	1	♦ tehnična		
	1	♦ inovacija		
Skupaj	5			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ 130,00		
	1	♦ povečala ♦ 36		Za pravilno navedbo in dopolnitev s pravilnim izračunom 1 točka.
	1	♦ izračun: $2,4 \times 15 = 36$ ♦ ostala nespremenjena		
Skupaj	3			

2. naloga: Stroški in merila uspešnosti poslovanja

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	ena od: ♦ Amortizacija je v denarju izražena obraba delovnih sredstev. ♦ Amortizacija je zbiranje sredstev za nadomestitev obrabljenih delovnih sredstev podjetja. ♦ Amortizacija so sredstva, ki smo jih zbrali za nadomestitev obrabljenih delovnih sredstev.		Za smiselno opredelitev 1 točka.
	1	♦ Povprečni celotni stroški so stroški na enoto proizvoda.		
Skupaj	2			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ 18.260		
	1	♦ 68.475,00 ♦ 8.375,00		
Skupaj	2			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ Ekonomičnost poslovanja je razmerje med vrednostjo proizvodnje in stroški proizvodnje.		Za smiselno opredelitev 1 točka.
	1	♦ Donosnost (rentabilnost) izrazimo kot razmerje med dobičkom in zanj potrebno naložbo kapitala.		
Skupaj	2			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ 1, 14 ♦ ekonomično		Za dopolnitev s pravilnim rezultatom in pravilno podčrtano navedbo 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ $8.375,00 \cdot 100$ ♦ 6,98 %		Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.6	2	ena od: ♦ ukrep: zvišanje cene vina: – Vino bi prodal na trgu po višji ceni (pri zadrugi bi dosegel višjo odkupno ceno) in tako <u>povečal prihodek</u> . Ob nespremenjenih stroških bi se izboljšala ekonomičnost poslovanja. – Ker bi se s tem <u>povečal tudi dobiček</u> , bi se, <u>ob enaki vrednosti kapitala</u> , izboljšala tudi donosnost poslovanja vinograda. ♦ ukrep: konkretni primer ukrepa, ki zniža stroške: – Poiskal bi npr. ugodnejšega dobavitelja škropiva/gnojila in s tem znižal stroške poslovanja. Ob nespremenjenem prihodku bi se izboljšala ekonomičnost poslovanja. – Ker bi se s tem <u>povečal tudi dobiček</u> , bi se, <u>ob enaki vrednosti kapitala</u> , izboljšala tudi donosnost poslovanja vinograda.		Za navedbo ukrepa in smiselno utemeljitev ukrepa, ki se nanaša na posamezno merilo, 1 točka.

3. naloga: Ponudba in konkurenca

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ monopolistične ♦ necenovna ♦ monopol ♦ ne obstajajo 		Za tri ali štiri pravilne navedbe 2 točki. Za dve pravilni navedbi 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ Ponudba so vse tržne sile, ki vplivajo na tržno ravnanje ponudnikov, na to, kakšno količino so pripravljene ponuditi pri različni ravni cene.		Za smiselno pojasnilo 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	♦ Zmanjša se obseg ponudbe.		

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ cena sončnih očal ♦ proizvodni stroški sončnih očal, cena materiala za sončna očala, strošek elektrike ipd. ♦ razpoložljivost proizvodnih dejavnikov za proizvodnjo sončnih očal ♦ tehnologija v proizvodnji sončnih očal ♦ pričakovanja glede gibanja cen ♦ cene drugih izdelkov 		

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ presežna ponudba, 20.000		
	1	♦ 6.500.000,00		
	1	♦ izgubo		
Skupaj	3			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.6	1	$\diamond \quad \% \Delta Q = \frac{23,08}{40} = 0,58$ $\% \Delta P = \frac{15 \cdot 240}{40 \cdot 145} = 0,62$	$\diamond \quad \frac{15 \cdot 240}{40 \cdot 145} = 0,62$	

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.7	1	<p style="text-align: center;">Cena sončnih očal (P) v EUR</p> <p style="text-align: right;">Količina sončnih očal (Q) v 000</p>		

4. naloga: Plače in dobiček

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ Sodelovanje pri razdelitvi dohodka omogoča posamezniku (družini) preživetje.		Za smiselno pojasnilo 1 točka.
	1	♦ Prejeti dohodek delavca spodbuja k bolj intenzivnemu sodelovanju v proizvodnji.		
Skupaj	2			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	♦ kupno moč		
	1	♦ zvišale ♦ znižale		
	1	♦ 4, 17		
	1	♦ individualna / skupinska spodbuda (stimulacija) ♦ udeležba v dobičku ♦ razne ugodnosti		
Skupaj	4			

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila						
4.3	1	♦ konjunktorni								
	1	♦ <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>običajni proizvodni stroški</td> <td>normalni dobiček</td> </tr> <tr> <td>običajni proizvodni stroški</td> <td>normalni dobiček</td> </tr> <tr> <td></td> <td>konjunktorni ekstradobiček</td> </tr> </table>	običajni proizvodni stroški	normalni dobiček	običajni proizvodni stroški	normalni dobiček		konjunktorni ekstradobiček		
	običajni proizvodni stroški	normalni dobiček								
običajni proizvodni stroški	normalni dobiček									
	konjunktorni ekstradobiček									
1	ena od (podjetje Digidom): ♦ povečanje dobička, ker pridobi subvencijo, ki pokriva del proizvodnih stroškov ♦ doseganje tehnološkega (inovacijskega) ekstradobička, ker obdrži na delovnem mestu raziskovalko Tino, ki bo z inovacijo znižala proizvodne stroške			Za smiselno navedbo in utemeljitev 1 točka.						

1	<p>ena od (raziskovalka Tina):</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ ohrani zaposlitev na delovnem mestu raziskovalke, ker del plače pokriva subvencija ♦ omogoča višjo plačo po inovaciji, ker z inovacijo pripomore k znižanju proizvodnih stroškov in doseganju tehnološkega (inovacijskega) ekstrapobička 		Za smiselno navedbo in utemeljitev 1 točka.
Skupaj	4		

5. naloga: Transnacionalna korporacija

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.1	4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ delnic ♦ razvejano ♦ transnacionalna (multinacionalna) ♦ centralo (sedež) 		Za pravilno navedbo 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.2	2	<p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ z zaposlitvijo <u>cenejše delovne sile</u> se znižujejo stroški poslovanja ♦ zaradi <u>milejše okoljske zakonodaje</u> ne potrebuje čistilnih naprav, s tem pa se znižujejo stroški poslovanja ♦ <u>bližina trga</u> vzhodne Evrope omogoča nižje transportne stroške ♦ s <u>transfernimi cenami</u> se izogne državi z višjo davčno stopnjo, s čimer se povečuje dobiček ♦ kot domači proizvajalec se <u>izogne carinskim omejitvam</u>, to pa omogoča nižjo končno prodajno ceno na teh trgih ♦ <u>status domačega proizvajalca</u> v obeh državah spodbuja <u>nakupe in povečuje prihodek</u> ♦ <u>velik (nov) trg</u> povečuje prihodek 		Za smiselni razlog in pojasnilo 1 točka. Če kandidat razloge samo navaja, prejme za dva pravilna razloga 1 točko.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.3	2	<p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>pridobi razvojne oddelke</u> v obeh družbah in s tem <u>znatnje/visoko strokovne zaposlene</u> ◆ <u>status domačega proizvajalca</u> v obeh državah spodbuja <u>nakupe in povečuje prihodek</u> ◆ <u>dostop do zahodnoevropskega trga</u>, na katerem sta obe družbi že prodajali, <u>omogoča prodajo tudi drugih izdelkov</u> ◆ <u>družbe in povečuje prihodek</u> ◆ <u>pridobi uveljavljene blagovne znamke</u>, s tem pa se <u>zgotavljata/povečujeta prodaja in prihodek</u> 		<p>Za smiselni razlog in pojasnilo 1 točka. Če kandidat razloge samo navaja, prejme za dva pravilna razloga 1 točko.</p>
5.4	2	<p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>zvišuje zaposlenost (znižuje nezaposlenost)</u>, saj zaposluje v Sloveniji več kot 6.000 delavcev ◆ s svojimi prihodki v višini več kot 1,5 milijarde EUR <u>povečuje slovenski BDP/BNP</u> ◆ je <u>pomemben izvoznik</u>, saj 94 % prihodkov ustvari z izvozom ◆ <u>povečuje prepoznavnost Slovenije</u>, saj prodaja večino izdelkov pod lastnimi blagovnimi znamkami ◆ <u>ustvarja čisti dobiček v višini 288,9 mio EUR</u>, od katerega <u>plačuje davke v slovenski proračun</u> ◆ <u>ustvarja čisti dobiček v višini 288,9 mio EUR</u>, ki ga <u>investira tudi v obrate v Sloveniji</u> 		<p>Dodatna navodila Za smiselni učinek in utemeljitev 1 točka. Če kandidat učinke samo navaja, prejme za dva pravilna učinka 1 točko.</p>

6. naloga: Ekonomska politika

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ekonomska politika je organizirana akcija nosilcev ekonomske politike, ki poskušajo s pomočjo sredstev ali instrumentov doseči najpomembnejše ekonomske cilje. 		
6.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ vlada ♦ državni zbor (parlament) ♦ centralna banka 	♦ država, centralna banka	
6.3	1	♦ redistributivna (prerazdelitvena) funkcija		
	1	♦ prerazdelitev dohodka opravlja s <u>progressivno obdavčitvijo</u> dohodkov in <u>transferji</u> za socialno šibkeše skupine prebivalstva		Za pojasnilo, ki vključuje podčrtani navedbi, 1 točka.
Skupaj	2			
6.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Monetarne kriterije, dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ <u>nizka stopnja inflacije</u> (+1,5 odstotne točke glede na povprečje treh držav z najnižjo stopnjo inflacije) ♦ <u>nizka stopnja obrestnih mer</u> (+2 odstotni točki glede na povprečje treh držav z najnižjimi obrestnimi merami) ♦ <u>stabilen devizni tečaj</u> (nacionalna valuta države mora biti dve leti pred vstopom v EMU v ERM II, devizni tečaj se mora gibati v dogovorjenih mejah) 	Fiskalna kriterija: <ul style="list-style-type: none"> ♦ <u>javnofinančni primanjkljaj</u> do 3 % BDP ♦ <u>javni dolg</u> do 60 % BDP 	Za štiri ali tri pravilne navedbe 2 točki. Za dve pravilni navedbi 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.5	1	♦ ekspanzivno (spodbujevalno)		
	2	♦ previsok ♦ 5,4		
	1	ena od: ♦ Velik javnofinančni primanjkljaj vodi v <u>povečanje javnega dolga države</u> . ♦ Dodatne subvencije omogočajo podjetjem v državi, da <u>preživijo</u> v času pandemije in ohranijo poslovanje. ♦ Socialna nadomestila in denarna pomoč spodbujajo <u>povpraševanje gospodinjstev</u> , to pa omogoča podjetjem v državi večjo prodajo izdelkov ali storitev. ♦ <u>Gospodarska rast</u> zaradi subvencij podjetjem in socialnih nadomestil gospodinjstvom.		Za navedbo posledice in smiselno utemeljitev 1 točka.
Skupaj	4			

Skupno število točk IP 2: 60